Ner 89. ROK 1843. SRODA 19 KWIETNIA.

Pismo to wychodzi codziennie oprócz niedzieli świąt uroczystych w drukarni Stanisława Gieszkowskiego.

Zaliczenie na trzy miesiące złotych dziesięć miesięcznie złotych cztery, numer pojedynczy groszy dziesięć.

IMIONA RZYMSKIE.
Jutro Agneszki Polic.

IMIONA SŁAWIAŃSKIE.
Jutro Czasława.

GAZETA KRAKOWSKA.

OBSERWACYE METEOROLOGICZNE.

Dzien	godzina	Barometr do 0° Reaumura w miarze Paryzkiéj			Stopnie ciepła podług Reaumura		Psychometr		Wiatr	Stan Atmosfery	Zjawiska napowietrzne i rozn uwagi
15	6	27"	0'	481	† 2°	4	2	44	Pn Zachodni wicher	Pochmurno	o 12 god. śnieg
	2		5	640	† 2	1	2	37	,, ,,	Cmury	Deszcz
	10		8	374	† 1	0	1	49	Zachodni słaby	Pogoda z Chmurami	
16	6	27	8'	917	— 1,	2	1,	63	Zachodni słaby	Pogoda	
	2		8,	402	† 5,	4	1,	50	Pn Wschodni słaby	,,	
	10		7,	381	† 2,	9	2,	11	Pł. Wschodni słaby	,,	
17	6	27	6,	043	— 0,	5	1,	85	Pł Wschodni słaby	Pogoda zChmurami	
	2		4,	803	+ 10,	5	2,	00	Wpł Wschodni sredni	Pogoda	
	10		4,	080	† 6,	3	2,	74	PPn Wschodni słaby	,,	

Wiadomości zagraniczne

— *Warszawa* 11 *Kwietnia.* —

Ogłoszono projekt zmian nazwy urzędów i urzędników, którym dodawany bywa tytuł jeneralnych, na nazwy inne właściwsze, podpisany przez N. Pana 14 z. m. Dyrekcya jeneralna poczt, ma odtąd nazywać się dyrekcya poczt. Dyrekcya jeneralna wyścigów konnych i wystawy zwierząt gospodarskich, dyrekcya wyścigów konnych, wystawy zwierząt gospodarskich. Kassa jeneralna towarzystwa ogniowego, kassa dyrekcyi ubezpieczeń. Budowniczy jeneralny starszy radzca rady budowniczy. (Inni budowniczowie, zasiadający w radzie budowniczéj, zwać się mogą: młodszymi radzcami). Dziennikarz jeneralny, dziennikarz. Expedytor jeneralny, expedytor. Dyrektor jlny poczt, dyrektor poczt, inspektorowie jlni poczt, inspektorowie poczt. Kassyer jlny dyrekcyi poczt, główny kassyer dyrekcyi poczt. Kassyer jlny towarzystwa ubezpieczeń, główny kassyer towarzystwa ubiezpieczeń Sekretarz jlny dyrekcyi poczt, naczelnik kancellaryi dyrekcyi poczt. Sekretarz jlny dyrekcyi towarzystwa ubezpieczeń, naczelnik kancellaryi dyrekcyi ubezpieczeń. Inspektor jlny stad i stacyi stadnych w Krolestwie. Główny inspektor stada rządowego koni w Janowie. Kontroler jlny administracyi towarzystwa dobroczynności w Warsz.; kontroler administracyi towarzy. dobroczynności. Sekretarz jlny tejże administracyi, starszy sekretarz tejże administracyi. Kassyer jlny tejże administracyi, kassyer tejże administracyi. Sekretarze jlni rządów gubernialnych, naczelnicy kancellaryi rządów gubernialnych. Dziennikarze jlni w tychże rządach, dziennikarze w tychże rządach. Expedytorowie Jlni w tychże rządach, expedytorowie w tychże rządach. Jeneralny komissarz policyi wykonawczéj, policejmejster. Sekretarz główny policyi, sekretarz biora policyi. Sekretarz jlny magistratu M. Warsz., naczelnik kancellaryi magistratu M. Warszawy. Archiwista jlny w tymże magistracie, archiwista magistratu M. Warsz. Konsystorz jlny wyznań ewangelic. angsburgskiego i reformowanego, konsystorz wyznań ewangielic-

kich. Główny urząd pocztowy nadworny w Warsz., Warszawski pocztamt. Główne urzędy pocztowe w (miastach gubernial.), gubernialne pocztowe urzędy. Naczelnik główny bióra kontroli i rachunkowości w komissyi rzą. spraw wew. i duch., naczelny kontroler. (W organizacyi komissyi rządowéj, dyrygujący biórem kontroli i rachunkowości, nazwany jest naczelnikiem tegóż bióra, lecz późniéj rada administrac., w postanowieniach swych, nadawała temu urzędnikowi nazwę głównego naczelnika; taż nazwa użytą jest w najwyższych ukazach i reskryptach o nadaniu orderu urzędnikowi, tę posadę zajmującemu, i innych. Nazwa ta, sama przez się odpowiada znaczeniu urzędu, i tylko na wypadek, gdyby rada uznała potrzebę zmienić takową, komissya rządowa proponuje inną). Główny archiwista dyrekcyi towarzystwa ogniowego, archiwista dyrekcyi towarzystwa ogniowego. Szef kancellaryi (w komissyach rządo.), exekutor. Komissarze dyrekcyi poczt, radcy dyrekcyi poczt. Asesorowie towarzystwa ogniowego, radcy dyrekcyi tow. ubezpieczeń. Sekretarz jlny komissyi rząd. sprawiedliwości, dyrektor kancellaryi komissyi rządowéj sprawiedliwości. Sekretarz jlny prokuratoryi, naczelnik kancellaryi prokuratoryi. Archiwista główny krajowy, naczelnik archiwum krajowego. Archiwista główny komissyi rządowéj sprawiedliwości, naczelnik archiwum komissyi rządowéj sprawiedliwości. Archiwista główny prokuratoryi, naczelnik archiwum prokuratoryi. Prokuratorya jeneralna w Królestwie Polskiem, prokuratorya w Królestwie Polskiem. Sekretarz jlny komissyi skarbu, dyrektor kancellaryi komissyi rządowéj. Kassa jlna Królestwa, kassa główna Królestwa. Kontroler jlny kass i rachunkowości, naczelnik oddziału kontroli. Płatnik jlny, główny kassyer skarbu Królestwa. Intendenci jeneralni skarbu i inspektorowie jlni dóbr i lasów rządowych, urzędnicy do szczególnych poruczeń. Rewizór jlny pomiarów, naczelnik pomiarów. Podpłatnik jlny, starszy pomocnik głównego kassyera. Dziennikarz jlny komissyi rządowéj, dziennikarz ogólny. Expedytor jlny komissyi rządowéj, expedytor ogólny. Dyrekcya jlna loteryi, urząd loteryi. Dyrektor jlny loteryi, naczelnik urzędu loteryi. Bióro jlne stępla, urząd fabryki stępla. Kontroler jlny przy urzędzie mennicy, kontroler główny. Przy administracyi rząd. dochochodów tabacznych: sekretarz jlny, naczelnik kancellaryi. Kontroler jlny, starszy kontroler. Buchalter jlny, starszy buchalter. Przy urzędzie konsumcyjnym M. Warszawy i Pragi: rewizorowie jlni, starsi rewizorowie konsumcyjni. Pomocnicy rewizorów jlny., młodsi rewizorowie konsumcyjni. Przy banku: buhalter jlny, główny naczelnik oddziału buhalteryi. Kontroler jlny, główny naczelnik oddziału kontroli. Kassyer jlny, główny kassyer. Sekretarz jlny, naczelnik kancelaryi. (W projekcie do nowéj klasyfikacyi, tytuł sekretarza jlnego banku, został utrzymany.) W najwyższéj izbie obrachunkowéj: pisarz, dyrektor kancellaryi. Archiwista główny, naczelnik archiwi. Okrąg naukowy warszawski: wizytatorowie jlni szkół, wizytatorowie szkół. Ogrodnik główny ogrodu botanicznego w Warszawie, ogrodnik starszy ogrodu botanicznego. Zarząd komunikacyi lądowych i wodnych: inspektorowie jlni, inspektorowie. Główni inżynierowie M. Warszawy i służby wodnéj, inżynierowie starsi.«

Wczoraj rano śnieg, przerażający wicher i nieznośna zamieć wzrastające z każdą godziną, przeszkodziły zgromadzić się nie tak licznie amatorom na trzeci koncert Liszta, jak na poprzednie, mimo to osoby znakomite i lubownicy muzyki i tym razem przybyli zachwycać się grą wielkiego artysty. Liszt szczególniéj zelektryzował słuchaczy wykonaniem fantazyi z Don Żuana Mozarta, kompozycyi Szopena i Hexameronu. Nieustające grzmoty oklasków i przywołanie, były tylko słabą nagrodą za rozkosz słuchania tego jenialnego wirtuoza. Fortepiany i tym razem były z fabryk pp. Zdrodowskiego i Krala. Jak dalece Liszt jest uwielbiany, przytaczamy jeszcze, że po ukończeniu wczorajszego koncertu słuchacze chciwie rozrywali na pamiątkę pękniętą stronę, którą artysta w czasie gry wydobył z fortepianu, publiczność tem dowiodła, że nie chce dla Liszta zostać bezstronną.

— *Londyn* 29 *Marca.* —

Poseł francuzki miał w tych dniach kilkakrotne konferencje z sir Robertem Peel, przedmiotem ich miało być głównie przyjęcia protektoratu Francyi nad wyspami towarzyskiemi. *Globe* oświadcza się nie tak obojętnie jak *Times* względem tego wypadku; dziennik ten mówi: Codziennie prawie teraz dziwić się musimy dowodom czynności i przezorności jakie francuzi okazują w przedmiocie swego przemysłu handlowego i zajmowania takich posiadłości, któreby w czasie wojny mogły ich handel zasłonić a szkodzić ich przeciwnikom. Ostatnim tego rodzaju czynem jest zajęcie Otaheity i wysp towarzyskich, bądź to już zagrożeniem przemocy, czy przez namowę, i tym sposobem te piękne wyspy stracone są dla nas na zawsze jako neutralna stacja. Otaheity i okoliczne

małe wysepki podług jednozgodnych raportów wszystkich podróżnych, mają piękny ciepły klimat, z bardzo umiarkowaną stałą temperaturą i bogatym gruntem, wydającym obficie drzewo chlebowe, kokosy i banany; liczne wzgurza aż pod szczyt pokryte są lasami, a najwięcéj drzewem sandałowem, które jest bardzo poszukiwanym artykułem handlu. Sama wyspa Otaheity ma przeszło sto mil angielskich w okręgu i jéj porty równie są obszerne jak bezpieczne.

Któż uważając położenie wysp towarzyskich prawie w środku oceanu spokojnego może powątpiewać o tem, ze posiadanie ich jest niezmiernie korzystne dla Francyi, a dla naszego handlu z Chinami w czasach wojny mogłoby być bardzo szkodliwem. Lord Aberdeen oświadczył się w izbie wyższéj bardzo zaspokajająco względem tego nowego nabytku francuzkiego, bodajby jego spokojność usprawiedliwioną została przez przypuszczoną przez niego rzetelność rządu francuzkiego! Ale gdyby Anglia była należycie czujną, byłaby teraz obok swoich suchych wysp Falckland, posiadała te piękne wiecznie kwitnące, i równie dla handlu jak żeglugi bogate wyspy,, i występowałaby jako protektorka tam gdzie teraz potrzebuje opieki.

Część Literacka.

Hilarego Meciszewskiego,
Uwag o teatrze Krakowskim ciąg dalszy.

(*Patrz Nra* 19, 21, 22, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 36, 37, 38, 39, 40, 51, 52, 58, 59, 60, 62, 63, 64, 83 84, 85, 86 *i* 87 *Gazety Krakowskiéj*).

Towarzystwo artystów drammatycznych, jakie dziś na scenie krakowskiéj widzimy, przysposobionym jest w większéj części staraniem *p. Chełchowskiego.* Znajdują się tacy, co mu z tego tytułu żadnéj nie chcą przyznać zasługi; wyznam otwarcie, że do ich liczby nie należę. Nie wdając się bynajmniéj w rozstrzygnienie pytania, czyli w zebraniu towarzystwa o którem mówię, przewodniczyła *p. Chełchowskiemu* lub znajomość rzeczy, lub zdolności osób które zbierał; czy też instykt czyli przypadek, czy szczęście;? tyle jednakże jest pewną rzeczą, że towarzystwo to, on nie kto inny zebrał i on nie kto inny przez lat 5 utrzymał.

Towarzystwo to, tak nawet jak jest dzisiaj usposobione, jest dla teatru krakowskiego nader pożądanym nabytkiem, przyszłość zaś może go wykształcić do stopnia, iż będzie czołem i ozdobą polskiéj w ogóle sceny. Celniejszemi jego członkami są: Panie: *Chełchowska, Monikowska, i Ładnowska;* panny: *Palczewska, Radzyńska, i Pique;* panowie: *Rychter, Królikowski, Chomińscy* bracia, *Jankowski, Ładnowski i Monikowski*, mówię tutaj że wymienione osoby są *celniejszymi* jego członkami dla tego, bo w sztukach na scenie krakowskiéj przedstawianych, celniejsze wypełniają role. Za nim jednak przystąpię do ocenienia zdolności i usposobień każdéj z nich z osobna, niech mi się wolno będzie zastanowić nad ogólną postacią drammatycznych obrazów, w których występują kolejno.

Uderzającą jest na scenie naszéj rzeczą, że chociaż przeciw grze szczególnych osób, nic czasem zarzucić się nie da; ogólna jednak akcya drammatu nie bywa nigdy tak prowadzoną, żeby zrobiła effekt zupełny i taki, przeciw któremuby nic się powiedzieć nie dało. Większą część sztuk wystawianych na scenie krakowskiéj, możnaby pod względem zwłaszcza gry artystów, przyrównać do téj mozajki, którą z szczególnych i pięknych odrobin różnofarbnych kamyków, sztukmistrz co dopiero na kicie osadził, lecz któréj brakuje jeszcze tego ostatniego szlifu, pod którym szorstkie na pozór części i cząsteczki, spłynąć mają w jedną całość, w jeden i wykończony obraz. Tego więc szlifu, nie dostaje ogólnemu prowadzeniu drammatycznéj akcyi, w każdéj nie ledwie sztuce na teatrze naszym przedstawianéj, i brak też ten, jest przyczyną, że publiczność nasza, nie używała jeszcze nigdy tego złudzenia, w jakie wprawiać może i powinna, wystawa teatralna w każdym względzie w szczegółach i w ogóle doskonała. Możności złudzenia takiego, nie domyśla się nawet publiczność tutejsza; bo jéj co chwila wszystko przypomina (a kiedy mówię *wszystko,* rozumiem przez to i grę artystów w ogóle)-- że się znajduje w teatrze i do tego w teatrze krakowskim.

Nie można zaprzeczyć, że pod względem gry artystów szczegóły bywają u nas często dość dobre -- lecz za to ogół, jest prawie zawsze nieznośny.-- Czém się to dzieje? -- zbadać nie zawadzi.

Rzeczą jest niewątpliwą, że czy sztuka jest zła lub dobra, czy się publiczność zna lub nie zna, na jéj dobroci i na grze artystów; *grać dobrze* zawsze można; i że *gra dobra,* w każdéj sztuce i na każdéj publiczności, zrobi wrażenie i każdéj podobać się będzie. Lecz chcąc *grać dobrze,* nie dość jest umieć własną tylko swoją rolę i nie dość jest oddać ją choćby jak najlepiéj; *gra dobra* wymaga jeszcze, ażeby artysta rozumiał całość drammatu, ażeby zbadał grę innych; i do téj całości charakter i rolę swéj postaci przykroił, do téj *gry innych,* własną grę zastósował. U nas jednakże podobne *studium* całości sztuki i gry osób *drugich,* nie poprzedza żadnéj teatralnéj wystawy. U nas artysta każdy, myśli tylko o swéj własnéj roli; żadnego nie zajmuje ogół sztuki, to jest: jéj cel i charakter ogólny; żadnego nie obchodzi rola drugiego, choćby z jego rolą w najściślejszym była związku. Możnaż więc wymagać żeby gmach zbudowany z tak różnorodnych, od-

rębnych i do siebie nie zastósowanych części, był bez dziur i odstępów szpecących jego całość? był gładki, kształtny i dla oka powabny?

Jeśli kto z czytających niniejsze uwagi, słyszał kiedy orkiestrę doskonałą, taką np. jaką słyszeć można w Dreznie? zgodzi się zapewne ze mną na to, że gra orkiestry wspomnianéj, nie dla tego tak zadziwiający sprawia effekt, żeby się w jéj korpusie znajdować mieli sami wirtuozi, ale dla tego, że wszyscy do niéj wchodzący, zacząwszy od pierwszego skrzypka, a skończywszy na ostatnim bębniarzu, grają z jednego tonu, podług jednego taktu, z jednym i tym samym ogniem, z jedną dokładnością i precyzyą. W orkiestrze takiéj każdy grający wchodzi w myśl autora, rozumie ją dokładnie i stara się ją oddać jak należy. Kiedy autor myśli *allegro*, wszyscy grają *allegro*; kiedy *ralentando*, wszyscy *ralentando*; kiedy autor chce wyrazić *forte*, każdy dobywa sił ostatnich; kiedy *piano*, wszystko milknie i zaledwo sepleni. Możnaż się więc dziwić, że przy takiem obsadzeniu szczególnych partyj, przy takiem zarządzie całością, exekucya ogółu jest wyborną i robi effekt wielki, zachwycający?-- Napojeni jeszcze jego rozkoszą, spróbójmy teraz przysłuchać się orkiestrze innéj np. krakowskiéj! Jakąż znajdziemy różnicę?-- Orkiestra krakowska zrobi w prawdzie effekt, lecz nie na duszy, tylko na uszach naszych i effekt do tego zupełnie przeciwny. Każdy w niéj gra dla siebie i na własną rękę, nikt tu nie myśli, żeby się przyłożyć do oddania pomysłu autora, pomysłu, o którym nawet większéj części nie wié, i chociaż czasem *pp. Studziński* lub *Malik* odezwią się zgodnie z nim, piękny i czysty ton wydobyty przez nich z jednego instrumentu, tonie wnet w chaosie tonów innych, fałszywych i niezgodnych; i pierwszy akord takiéj harmonii, jaka bywać zwykła dziełem naszéj orkiestry, wydrapie z ucha jak gdyby paznokciem, najiżejszy nawet ślad miłego uczucia, jakie w nim gra tamtych na chwilę obudzić mogła.

(Dalszy ciąg nastąpi.)

PRZYJECHALI DO KRAKOWA.

Od dnia 17 *do dnia* 18 *Kwietnia.*

Borkowski Alexan. Kihlewein Konstanty, z Polski; — Romer Konstanty ob., Miloradowicz Dymitr ob., Klein Henryk, z Galicyi; — Burakowski Dominik ob., Bonn Gustaw, z Pruss.

Wyjechali z Krakowa.

Wolleberowa ob., Osmuchowski ob., do Galicyi.

Doniesienia Urzędowe.

Nro **1796.**

TRYBUNAŁ.

Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu

Wzywa mających prawo do kwoty złp. 60 przez niegdy Jana Peszkarego tytułem kaucyi w depozyt sądowy złożonéj, aby się w zakresie trzech miesięcy po odbiór tejże z dowodami prawo ich wykazać z dolnemi, do Trybunału zgłosili, pod rygorem przyznania rzeczonéj summy na rzecz skarbu publicznego.

Kraków d. 3 Kwietnia 1843 r.

Sędzia Prezydnjący
Miętuszewski
(2r.) Sekr. *Lasocki*

Nro **163.**

TRYBUNAŁ.

Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu.

W massie małoletnich Dobrzyńskich znajduje się w depozycie sądowym w gotowiźnie kwota złp. 33 gr. 26 w bankocetlach wiedeńskich wzywa przeto wszystkich prawo mieć mogących aby opatrzeni w dowody, w zakresie 3 miesięcy po odbiór takowy do Trybunału zgłosili się, w przeciwnym bowiem razie massa ta jako bezdziedziczna na rzecz skarbu przyznaną zostanie.

Kraków d. 3 Kwietnia 1843 r.

Sędzia Prezydujący
Miętuszewski
(3r.) Sekr. *Lasocki*

LOTERYA KRAJOWA.

W 1042 ciągnieniu d. 19 Kwietnia 1843 r. w przytomności osób od Rządu do tego wyznaczonych, wyciągnięte z koła zostały następujące numera:

79. — 30. — 7. — 76. — 46.

Przyszłe ciągnienie 1043 przypada dnia 26 Kwietnia 1843 r.

Doniesienie prywatne.

Kamienica w Krakowie pod L. 628 w ulicy Mikołajskiéj położona, jest z wolnéj ręki do sprzedaży, każdego czasu, bliższą wiadomość o warunkach sprzedaży powziąść można w kancelaryi W. Korytowskiego Notarjusza.